

**ANKARA' DAKİ ECZANE ECZACILARININ HIV/AIDS KONUSUNDA BİLGİ
DÜZEYLERİ VE EĞİTİM GEREKSİNİMLERİ**
LEVEL OF HIV/AIDS KNOWLEDGE AND EDUCATION NEED OF COMMUNITY
PHARMACISTS IN ANKARA

Gülbin ÖZÇELİKAY* Figen ÇOK**

* Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi 06100 Tandoğan-Ankara

** Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi 06590 Cebeci-Ankara

ÖZET

Eczane eczacıları sağlıkla ilgili bilgilenme konusunda önemli kaynak kişilerdir. Eğitimleri, deneyimleri ve halka ulaşılabilirlikleri gibi nedenler onları önemli kaynak kişiler haline getirmektedir. HIV/AIDS bütün dünyada büyüyen bir sorundur. Bu araştırmanın amacı eczane eczacılarının HIV/AIDS konusundaki bilgi düzeylerini ve eğitim gereksinimlerini belirlemektir. Ankara' daki eczane eczacılarından rastlantısal olarak seçilen 150 eczane eczacısı araştırmaya katılmıştır. HIV/AIDS konusunda araştırmanın amacına yönelik olarak hazırlanan anket eczacılara eczanelerinde uygulanmıştır. Sonuçlar araştırmaya katılan eczacıların HIV/AIDS' in bulaşması konusunda bazı yanlış bilgilere sahip olmakla birlikte, genel olarak bilgili olduklarını göstermektedir. Araştırmaya katılan eczacılar eczanelerinde HIV/AIDS' i önlemeye yönelik etkinlikleri gerçekleştirmeyi istekli olduklarını ortaya koymuşlardır. Sonuçlar eczacıların bu konuda eğitim ihtiyacı içinde olduklarını açıkça göstermektedir.

Anahtar Kelimeler : AIDS, Eczane Eczacıları, Eğitim

ABSTRACT

As well known, community pharmacists are important resources for health information. Their education, experience and accessibility to public make them important community resources for the health promotion and disease prevention. HIV/AIDS is a growing problem worldwide. The purpose of the study is to determine the level of knowledge and education need of community pharmacists on HIV/AIDS. Randomly selected 150 community pharmacists were surveyed in Ankara. A standart questionnarie administered to pharmacists in their pharmacies. Results show that although the knowledge on some aspects of HIV/AIDS is fairly good, they have some misconceptions regarding HIV/AIDS transmittion. They also maintained they were willing to take part activities in their pharmacies to prevent HIV/AIDS. Results showed they needed further training on HIV/AIDS.

Key Words: AIDS, Community Pharmacists, Education

GİRİŞ VE AMAÇ

AIDS hastalığı ve buna neden olan HIV virüsü günümüzün en önemli sağlık sorunlarından birini oluşturmaktadır. Çeşitli meslek gruplarının özelliklede sağlık çalışanlarının bu konuyla ilgili bilgi düzeylerinin belirlenmesi önemlidir. Özellikle eczanede çalışan eczacılar halkın en kolay ulaşabileceği sağlık çalışanı olarak HIV/AIDS ile ilgili pek çok soruyla karşılaşmaktadır. Türkiye'de son yıllarda sayısı giderek artan AIDS vakaları ve AIDS'in bir toplumsal soruna dönüşmesi, eczacıların hastalığın önlenmesindeki sorumluluğunu arttırmaktadır. 31 Aralık 1996 tarihi itibariyle Türkiye'de tanılanan toplam HTV/AIDS vakalarının sayısı 617 dir ⁽¹⁾. Kuşkusuz gerçek yaygınlık bu sayının çok üstündedir.

Eczacıların bütün diğer sağlık çalışanları ile birlikte mesleki sorumluluklarını yeniden gözden geçirildiğinde, HTV/AIDS' in tedavisi ve eğitiminde önemli rolleri olduğu açıkça görülmektedir. AIDS' in önlenmesinin tek yolunun eğitim olduğunun dünyada kabul edildiği göz önüne alınırsa eczacılar HTV/AIDS konusunda bilgilenme, danışma, tedavi ve AIDS ile yaşama konularında toplum için önemli bir kaynak konumundadır.

Eczacılar halka ulaşılabilirlikleri, eğitimleri ve deneyimleri açısından çok etkin ve önemli bir meslek grubudur. İnsanlar diğer sağlık kuruluşlarından çok, düzenli olarak eczaneye gitmekte ve bir hastalık söz konusu olduğunda genellikle eczacılar ilk ve son başvuru sağlık çalışanı durumunda bulunmaktadır. Hatta bazen kronik hastalıklarda eczacılar hastaları tedavi sürecinde bazen yıllarca görebilmektedir. Eczacılar hastalara çeşitli sağlık konularında bilgi verme şansına da sahiptir. Bu etkileşim süreci içinde eczacılar sağlık konularında önemli bir eğitici rol üstlenmektedir (2).

Yıllardır eczacılar hastalara yönelik danışmanlık hizmetinden sorumlu olmuşlardır. Günümüzde gelişmiş ülkelerde eczacılık eğitiminde iletişim becerileri, danışma ve hasta eğitimi konuları önemle yer almaktadır. Eczacılar da mesleki rolleri içinde hasta eğitimi ve danışmanlık konularına çok zaman ayırdıklarını ve daha fazla zaman ayırmak istediklerini belirtmektedirler. Eczacıların aile planlaması, sigara bırakma ve aşı gibi bazı önleyici sağlık programlarında giderek daha etkin rol aldıkları da görülmektedir (2).

Türkiye' de eczacıların sağlık sorunları karşısında sıklıkla başvuru meslek grubu olduğu bilinmektedir. Örneğin İstanbul'da yürütülen bir araştırmada araştırmaya katılan ticari seks çalışanlarının üçte birinin herhangi bir sağlık sorunuyla karşılaştıklarında eczaneye başvurdukları ve yalnızca eczanelerden sağlık hizmeti aldıkları saptanmıştır. (3).Yapılan bir başka araştırma da toplumun eczacıları doktor ve öğretmenlerden sonra üçüncü sırada toplum için önem arzeden meslek grubu olarak belirlediği ortaya konmuştur (4). Bu araştırmalar toplum içinde eczacıların önemli rolünü göstermektedir.

Türkiye'de 20.500 eczacı bulunmaktadır. Bunların 16.100' ü hastalarla yüz yüze ilişkide bulunan eczane eczacılarıdır (5). Bu durumda, Türkiye'deki tüm eczacıların % 78.43' nün eczane eczacısı olarak topluma hizmet ettikleri görülmektedir.

Bu araştırma HTV/AIDS' in yayılmasının önlenmesinde çok önemli bir bilgi kaynağı olan eczane eczacılarının HIV/AIDS konusundaki bilgi düzeylerinin ve HIV/AIDS konusunda eğitim gereksinimlerinin belirlenmesini amaçlamaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Grubu: Ankara Eczacı Odasına bağlı 8 değişik bölgeden rastlantısal olarak seçilen 150 eczane eczacısı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan eczacıların % 32.7'si erkek, % 66.7 si kadındır. Eczacıların % 33.3'ü 1-5, % 30.0'u 6-10, % 16.0'sı 11-15, % 7.3'ü 16-20 yıldır ve % 13.3 'ü ise 20 yılın üzerinde eczane eczacılığı yapmakta olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma grubunun büyük çoğunluğunun (% 63) 1-10 yıldır eczane eczacısı olarak çalışmakta olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı: Eczane eczacılarının HIV/AIDS konusunda bilgi düzeylerini ve eğitim gereksinimlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri önceden HIV/AIDS konusunda eğitilmiş A.Ü. Eczacılık Fakültesi öğrencilerinden 7 kişilik bir grup tarafından eczanelere gidilerek toplanmıştır. Veri toplama 1997 yılının Ocak Şubat, ve Mart aylarında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi: Araştırma verileri SPSS programı ile kodlanmış ve frekans ve % dağılımlarına göre analiz edilmiştir.

BULGULAR

Eczane eczacılarının HTV/AIDS ile ilgili bilgi düzeylerini saptamak amacıyla kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 1 'de görülmektedir. Araştırmaya katılan eczacıların HIV/AIDS' in bulaşma yolları ve HTV/AIDS'e ilişkin gerçekler konusunda büyük ölçüde bilgili oldukları görülmektedir. Örneğin araştırmaya katılanların % 100' ü HIV in korunmasız cinsel ilişki yoluyla bulaşabileceğini kaydetmişlerdir. % 92 si anal cinsel ilişki ile, % 87.3' ü meni yoluyla % 84' ü vaginal sıvı ile bulaşabileceğini ifade etmişlerdir. Ancak, HTV'in nasıl bulaşmadığı konusunda eczacıların önemli bir bölümünün yanlış bilgi sahibi oldukları da görülmektedir. Araştırmaya katılan eczacıların 59'u (% 39.3) HTV'in sinek ısırmasıyla , 46' sı (% 30.7) ter, gözyaşı ve tükürük ile bulaşabileceğini, daha düşük bir oran olmakla birlikte 17'si (% 11.3) HIV taşıyan kişilerle günlük ilişki yoluyla (el sıkışma, öksürme,

aynı telefonu kullanma, aynı tuvalete gitme gibi) HIV'in bulaşabileceğini belirtmişlerdir. Bu bulgu genel olarak değerlendirildiğinde eczacıların HIV/AIDS' in bulaşma yolları konusunda bazı önemli bilgi eksikleri olmakla birlikte, genel olarak bilgili oldukları söylenebilir.

TABLO 1:Eczane Eczacılarının HIV/AIDS ile İlgili Bilgi Düzeyleri

	Boş	Doğru	Yanlış
HIV korunmasız cinsel ilişki yoluyla bulaşabilir	-	150 %100	-
HIV rektal (anal) cinsel ilişki yoluyla bulaşabilir	1 %0.7	138 %92	11 %7.3
HIV meniden bulaşabilir	1 % 0.7	131 % 87.3	18 %12
HTV vajinadaki sıvıda bulunabilir	8 %5.3	126 %84	16 %10.7
Bir kişinin genel görünüşüne bakarak onun AIDS'li olduğu söylenebilir	3 %2	3 %2	144 % 96.0
HTV bir başkasının tıraşını veya saç fırçasını kullanarak bulaşabilir	3 % 2.0	9 % 6.0	138 % 92.0
HIV taşıyan kişilerle günlük ilişki yoluyla HIV geçebilir	1 % 0.7	17 % 11.3	132 % 88.0
HTV'li birine dokunma ile HTV bulaşabilir.	6 % 4.0	144 % 96.0	-
Kondom kullanımı HTV'in bulaşmasını engelleyebilir	5 %3.3	134 % 89.3	11 % 7.3
Kan nakli AIDS'in bulaşma yollarından biridir	3 %2.0	142 % 94.7	5 %3.3
HIV virüsü taşıyan anneden bebeğine doğum öncesinde veya doğum sırasında HTV'in geçmesi mümkündür	2 %1.3	141 % 94.0	7 % 4.7
Ter, gözyaşı, tükürük ile HTV bulaşır.	7 % 4.7	46 % 30.7	97 % 64.7
İğne ve şırıngaların paylaşılması AIDS'in bulaşma yollarından biridir	1 % 0.7	138 % 92.0	11 % 7.3
Doğum kontrol hapları HTV'e karşı koruyucudur	5 % 3.3	6 %4.0	139 % 92.7
HIV sivrisinek ısırması ile bulaşabilir	14 % 9.3	59 % 39.3	77 %51.3
HIV'li insanlar teşhis edildikleri 10 yıl içinde ölmektedir	12 % 8.0	77 % 51.3	61 % 40.7
AIDS 'e bir bakteri neden olur	6 % 4.0	14 % 9.3	130 % 86.7
Yediğiniz şeylerden HIV bulaşabilir	3 % 2.0	4 % 2.7	143 %95.3

Türkiye' de HIV/AIDS sorunu konusundaki bilgilerini saptamak amacıyla eczane eczacılarının Türkiye'de tamlanan HIV/AIDS vaka sayısı konusunda sorulan sorulara verdikleri

yanıtlar Tablo 2 de gösterilmiştir. Türkiye'de 1996 sonu itibariyle 617 HIV / AIDS vakası tanılanmıştır. Araştırmaya katılan eczacıların % 13.3' ü Türkiye'deki toplam HIV/AIDS vaka sayısının 500 -750 arasında olduğunu belirtmişlerdir. Diğerleri gerçek yayılımın altında ya da üstünde HIV / AIDS vakalarının varlığını işaret etmişlerdir. Yani HIV/AIDS' in Türkiye' deki gerçek yayılımını araştırmaya katılan ancak küçük bir grup doğru bilmektedir.

TABLO 2:Eczane Eczacılarının Türkiye'de Tamlanan HIV/AIDS Vaka Sayısı Konusundaki Görüşleri ile İlgili Bulgular

Türkiye'de kayıtlı HIV/AIDS vakası	Sayı	%
Boş	17	11.3
250 ' den az	9	6.0
250-500	26	17.3
500-750	20	13.3
750-1000	29	19.3
1000-5000	37	24.7
5000 'den çok	12	8.0
TOPLAM	150	100

Araştırmaya katılan eczacıların % 66'sı Türkiye'de AIDS'in en çok cinsel ilişki yoluyla geçtiğini belirtmişlerdir. AIDS' e ilişkin istatistikler Türkiye'de AIDS'in en çok cinsel yolla bulaştığını göstermektedir⁽³⁾. Eczacıların %32.5'i kan yoluyla geçişin Türkiye'de en yaygın geçiş yolu olduğunu belirtmişlerdir. Bu oran gerçekte çok düşüktür (1).

Eczane eczacılarının % 48.3' ü HIV/AIDS olma riski taşımadıklarını, % 41.7' si bu riskin düşük olduğunu, %7.9' u ise orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu eczacıların büyük oranda (%90) kendilerini HIV/AIDS riski açısından düşük riskli ya da risksiz olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

Eczane eczacılarının AIDS konusunda hangi kaynaktan ne kadar bilgilendiklerine ilişkin bulgular Tablo 3' de görülmektedir. Tablo 3 de görüldüğü gibi araştırmaya katılan eczacıların en çok bilgilendikleri kaynak gazete, dergiler (%36.7) ve radyo, televizyon programları (%34) dır. Bu kaynaklardan biraz bilgilendiklerini belirten eczacıların oranı % 60'a yakındır. Bilgi kaynakları ile ilgili olarak diğer bir çarpıcı bulgu, eczacıların % 62.7'si üniversite öğretimleri süresince okuldaki derslerden ve % 61.3'ü mezun olduktan sonra katıldıkları seminer ve hizmetiçi eğitim programlarından HIV/AIDS konusunda hiç bilgilanmemiş olduklarını belirtmeleridir.

Eczacıların en önemli bilgi kaynağı, gazete, dergiler ve radyo, Televizyon programları yani kitle iletişim araçları, en az bilgilendikleri kaynak ise lise ve üniversite öğretimlerindeki

dersler ve katıldıkları seminer ve hizmet içi eğitim programlarıdır. Diğer araştırmalar kitle iletişim araçlarının genellikle kamuoyunda HIV/AIDS konusunda en önemli bilgi kaynağı olarak dile getirildiğini göstermektedir (5). Ancak zaman zaman sansasyonel bilgileri de içeren kitle iletişim araçlarının bir sağlık çalışanı grubu için bile en önemli bilgi kaynağı durumunda olması tatmin edici değildir. A.B.D.' de yapılan bir çalışmada eczacıların % 20 den azının HIV/AIDS konusunda eğitimleri süresince bilgilenmemiş oldukları ortaya konmuştur. Ancak bu çalışmada bu oran çok yüksektir. Bu bir ölçüde eczacıların AIDS' in tanılanmadığı yıllarda öğrenim görmüş olmalarından kaynaklanmaktadır. Ancak bir bölümü HIV/AIDS bir toplumsal tehdit oluşturduktan sonraki yıllarda öğrenim görmüş ve yine de eğitimlerinde bu konuda yeterince bilgilenmemişlerdir.

TABLO 3 : Eczacıların HIV/AIDS Konusundaki Bilgi Kaynakları ve Bunlardan Bilgilenme Düzeyleri

Bilgi Kaynakları	BOŞ	HİÇ	BİRAZ	ÇOK
Üniversite öğrenimi süresince okuldaki derslerden	9 % 6.0	94 % 62.7	39 % 26.0	8 % 5.3
Üniversiteden mezun olduktan sonraki seminer ve hizmetiçi eğitim programlarından	12 % 8.0	92 % 61.3	39 % 26.0	7 % 4.7
Lise öğrenimi süresince okuldaki derslerden	14 % 9.3	125 % 83.3	11 % 7.3	-
TV, radyo haberleri ve programlarından	5 % 3.3	5 % 3.3	89 % 59.3	51 % 34.0
Gazeteler ve dergilerden	3 % 2.0	6 % 4.0	86 % 57.3	55 % 36.7
Kitaplardan	10 % 6.7	24 % 16.0	70 % 46.7	46 % 30.7
Arkadaşlardan	13 % 8.7	66 % 44.0	60 % 40.0	11 % 7.3
Hekimlerden ve diğer sağlık personelinde	24 % 16.0	40 % 27.0	67 % 44.7	19 % 12.7

Araştırmaya katılan eczacıların % 47 si HIV/AIDS konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu ve % 50.3'ü biraz bilgili olduğunu belirtirken, % 90.1'i HIV/AIDS konusunda daha fazla bilgilenmeye gereksinim duyduklarını kaydetmişlerdir. Bu ifadeler eczane eczacılarının HIV/AIDS konusundaki bilgi gereksinimlerini açıkça ortaya koymaktadır. Eczane eczacılarının HIV/AIDS'e ilişkin eğitim ihtiyaçları konusundaki değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 4'de görülmektedir.

Eczacıların % 43.3' ü HIV/AIDS' in tedavi süreci ve klinik özellikleri konusunda bilgilenmek istemektedir. Bunu % 42.7 ile HIV/AIDS den korunma yolları, % 40.7 ile

HIV/AIDS için testler gibi konular izlemektedir. Araştırmaya katılan eczacılar en az HIV/AIDS ve insan hakları (%18) ve Türkiye'de HIV/AIDS ile ilgili politikalar konusunda bilgilenmek (%27) istediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara dayanılarak gelecekte eczacılara yönelik eğitim programlarında HIV/AIDS' in klinik özellikleri, HIV/AIDS den korunma yolları ve HIV/AIDS için yapılan testler konusuna yer verilmesine özen gösterilmesinin önemli ve gerekli olduğu belirtilebilir.

TABLO 4: Eczacıların HIV/AIDS ile İlgili Eğitim İhtiyacı Konusundaki Değerlendirmeleri

Bilgilenmek İstedikleri Konular	Sayı	%
HIV/AIDS' in bulaşma yolları	54	36.0
HIV/AIDS den korunma yolları	64	42.7
Türkiye'deki HIV/AIDS ile ilgili politikalar (sağlık, eğitim)	41	27.3
HIV/AIDS li olduğunu söyleyen hastalara nasıl yaklaşılması/ nasıl yönlendirilmesi gerektiği	58	38.7
HIV/AIDS in tedavi si ve klinik özellikleri	65	43.3
HIV/AIDS için testler (testlerin nerelerde yapıldığı, bedeli, ne kadar sürede sonuç alınacağı ile ilgili)	61	40.7
HIV/AIDS ve insan hakları	27	18.0
HIV/AIDS için zorunlu test konusu	52	34.7
Hepsi	35	23.3

Eczane eczacılarının HIV/AIDS' in yayılmasının önlenmesi kapsamında gerçekleştirmek istedikleri etkinliklere ilişkin bulgular Tablo 5 de verilmiştir.

Tablo 5 de görüldüğü gibi eczacıların % 68' i eczanelerinin duvarına poster asmak ve HIV/AIDS ile ilgili broşürleri eczanelerinde dağıtmak istediklerini, % 54' ü eczanelerine gelen bireylerin AIDS'e karşı daha duyarlı olmalarını ve AIDS ile ilgili bilgilenmelerini sağlayan açıklamalarda bulunma konusunda istekli olduklarını ve % 43.' ü eczanelerine gelen bireyleri prezaratif / kondom kullanmaya teşvik etmek istediklerini belirtmişlerdir. Belirlenen diğer etkinliklere daha az oranda katılmak istedikleri görülmüştür. Buradan araştırmaya katılan eczacıların kendi eczanelerinin sınırları içinde ve eczanelerine başvuran hastalara yönelik olarak AIDS'le mücadele etkinliklerini benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu A.B.D. de yapılan benzer araştırmalarla paralel görülmekte ve eczacıların HIV/AIDS'in önlenmesinde rol alma konusunda istekli olduklarını göstermektedir (2).

Araştırmada eczacıların eczanelerinde AIDS hastalarıyla ve AIDS konusunda sorularla karşılaşmış karşılaşmadıkları da belirlenmiştir. Araştırmaya katılan eczacıların % 6 sı

eczanelerine AIDS olduğunu söyleyen kişilerin başvurduğunu belirtmişlerdir. Eczacıların % 25' i eczanelerine gelenler arasında AIDS ile ilgili sorular soranların bulunduğunu belirtmişlerdir. Araştırma grubunun 1/4 ü iş yaşamlarında AIDS ile ilgili bilgiye gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir

TABLO 5:Eczacıların AIDS ile Mücadele Kapsamında Gerçekleştirmek İstedikleri Etkinlikler

Etkinlikler	Sayı	%
Eczanemin duvarlarına AIDS ile ilgili posterler asar, AIDS ile ilgili broşürleri eczanemde dağıtırım.	102	68.0
Gerektiğinde AIDS ile ilgili bilgi vermek üzere toplantılara katılırım.	50	33.3
Eczaneme gelen bireylerin AIDS' e karşı daha duyarlı olmalarını ve AIDS ile ilgili bilgilenmelerini sağlayan açıklamalarda bulunurum	81	54.0
Eczaneme gelen bireyleri kondom kullanmaya teşvik ederim.	65	43.3
AIDS ile çeşitli gönüllü kuruluşların etkinliklerine katılırım	45	30.0
AIDS ile ilgili araştırmalar yaparım	8	5.3
Hepsi	4	2.7

SONUÇ VE TARTIŞMA

Eczane eczacıları HIV/AIDS' in önlenmesinde önemli bir meslek grubudur. Türkiye'de eczane eczacılarının AIDS'in önlenmesinde topluma bilgi verici bir rol üstlenmede önemli bilgi eksiklikleri olduğu ve bu konuda yapılan araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu konudaki çalışmalarını desteklemek amacıyla Ankara'daki eczane eczacıları üzerinde yürütülen bu çalışmada eczacıların genel olarak HIV/AIDS ile ilgili bilgili oldukları ancak bir bölümünün HIV/AIDS'in bulaşma yolları konusunda yanlış bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Eczacıların önemli bir bölümü (% 66) Türkiye' de HIV/AIDS' in en çok cinsel yolla bulaştığını bilmektedir ancak kan yolunun en önemli geçiş yolu olduğunu belirtenler, yani bu konuda yanlış bilgilendirilmiş olanlar da az değildir (% 33). Ankara'daki eczane eczacılarının Türkiye'nin öteki bölgelerindeki meslektaşlarından AIDS bilgisi konusunda (metropolitan yaşam, kaynak fazlalığı gibi etkenlerden dolayı) daha avantajlı oldukları düşünülebilir. Bu nedenle bu araştırmanın bulgularının bütün eczacılara genellenmemesi gerekmektedir.

Eczacıların HIV/AIDS konusunda en çok bilgilendirilmiş oldukları kaynak kitle iletişim araçları, en az bilgilendikleri kaynak ise öğrenimleri sırasında aldıkları dersler ve mezuniyet sonrasında katıldıkları seminer ve hizmetiçi eğitim programlarıdır. Bu bulgu eczacılık eğitiminde ve eczacılara yönelik hizmetiçi eğitim programlarında HIV/AIDS konusunun ağırlıkla yer alması gerektiğini göstermekte ve kitle iletişim araçlarının AIDS eğitimindeki çarpıcı rolünü bir kez daha gözler önüne sermektedir (6).

Araştırmaya katılan eczacıların büyük çoğunluğu (% 90), HIV/AIDS konusunda daha fazla bilgilenmek istediklerini belirtmişlerdir. AIDS ile ilgili en çok bilgi almak istedikleri konular HIV/AIDS'in tedavisi ve klinik özellikleri ve HIV/AIDS den korunma yollarıdır. Bu bulgu, eğitim programlarının hazırlanmasında HIV/AIDS konusunda dikkat edilmesi gereken önemli alanları ortaya koymaktadır. Eczacıların HIV/AIDS ile mücadele konusunda kendi eczanelerinde AIDS ile ilgili poster asıp, AIDS ile ilgili broşürleri dağıtmaya ve eczanelerine gelen hastalara AIDS konusunda açıklamalarda bulunmaya istekli oldukları da ortaya çıkmıştır. Bu girişimlerin başında kuşkusuz AIDS konusunda daha fazla bilgilenme gerekliliği gelmektedir. Araştırmaya katılan eczacıların %25'i eczanelerine gelenlerin kendilerine AIDS ile ilgili sorular yönelttiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu onların meslek yaşamlarında AIDS konusunda eğitim gereksinimlerini açıkça ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bulguları eczacıların hizmet öncesi eğitiminde ve hizmet içi eğitim etkinliklerinde AIDS konusunda daha fazla bilgilenmeye gereksinimleri olduğunu açıkça göstermektedir. Bu doğrultuda Eczacılık Fakültelerinin ve Eczacılık meslek örgütü olan Türk Eczacıları Birliğinin HIV/AIDS eğitimine daha fazla ağırlık vermeleri gerektiği önerilebilir. TEB yeni çalışmalarında " HIV/AIDS Eğitici Eczacı Eğitimi" programlarına yer verdiği bilinmektedir. Bu programların etkili biçimde yaygınlaşması ve Eczacılık Fakültelerinin bu konudaki eksiklerinin giderilmesi ile eczacıların HIV/AIDS bilgi düzeylerinin yükseleceği böylece halkın AIDS konusunda daha fazla bilinçleneceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Sağlık Bakanlığı İstatistikleri, (1997).
2. Binkley, D., Waller, L., Pottr, L., and Branstein, J., " Pharmacists as HIV/AIDS Information Resources; Survey of Alabama Pharmacists" , *AIDS Education and Prevention*, 7 (5), 455-466, (1995).
3. Fincanoğlu, N., "HIV/AIDS' in ve Cinsel Yolla Bulaşan Diğer Hastalıkları Önlenmesi için Eğitim Projesi", *HIV/AIDS ve CYBH. Stratejik Yaklaşımlar Sempozyumu*, 4-6 Nisan. (1996), Antalya.
4. Onaran, S., Üstel, İ., "Perceptions and Expectations of Consumers Concerning Community Pharmacists' Image", *FABAD*, 22, 139-143, (1996).
5. Türk Eczacıları Birliği İstatistikleri, (1997).
6. Stine, G.J., *AIDS Update*, Prentice Hall, New Jersey, (1994-1995) .

Başvuru tarihi : 06.06.1997

Kabul tarihi : 10.06.1997